

Med anledning av socialförsäkringsbalkens införande den 1 januari 2011 har redaktionella ändringar i form av bl.a. nya laghänvisningar beslutats i detta rättsliga ställningstagande (dnr 034638-2010).

Vilka förmåner som ska anses utbetalda sedan minskning har gjorts enligt 107 kap. 2 § socialförsäkringsbalken

Försäkringskassans ställningstagande

När en beviljad förmån ska betalas ut för retroaktiv tid ska i vissa fall det retroaktiva beloppet minskas med vad som för samma tid betalats ut för mycket av en annan förmån. Det framgår av 107 kap. 2 § socialförsäkringsbalken (SFB). Denna bestämmelse benämns fortsättningsvis minskningsregeln.

När Försäkringskassan tar ställning till om utbetalning ska göras av den retroaktiva förmånen och med vilket belopp, står det klart att det är just den förmånen och eventuellt en mindre del av den tidigare utbetalda förmånen, som den försäkrade skulle ha fått för den retroaktiva perioden.

Trots att det i efterhand är uppenbart att fördelningen av förmånerna skulle ha varit annorlunda om samtliga omständigheter varit kända från början, ska Försäkringskassan inte göra någon rekonstruktion av ärendet eller ärendena som leder till en omföring av beloppen mellan förmånsslagen.

Minskningsregeln ska alltså tolkas så att den endast ger besked om hur tidigare utbetalda belopp avseende en förmån ska avräknas från en retroaktiv utbetalning av en annan förmån.

Bakgrund

Det finns ett behov av ett rättsligt ställningstagande om *vilka* förmåner som ska anses vara utbetalda efter det att en minskningsregeln har tillämpats i ett ärende.

Minskningsregeln bestämmer hur stort belopp som ska avräknas från en utbetalning som avser retroaktiv tid. I samband med Försäkringskassans handläggning av ärenden har det uppkommit en fråga om tolkningen av minskningsregeln. Frågan är om minskningsregeln ska tolkas så att den också ger besked om *vilken* förmån som de utbetalda beloppen ska anses avse efter det att regeln har tillämpats i ärendet. Bör en rekonstruktion göras så att ett utbetalt belopp som först avsett förmånen A, senare – helt eller

delvis – i stället ska betraktas som en utbetalning av den retroaktivt beviljade förmånen B?

Frågan är viktig bland annat för hur utbetalda belopp ska redovisas på olika förmånsslag och även vilka anslagsposter som ska belastas. I förhållandet till den försäkrade är frågan av särskild betydelse när det är aktuellt att avräkna en skattepliktig förmån mot en skattefri eller omvänt. Det påverkar den skatt som den försäkrade ska betala och eventuellt också den pensionsgrundande inkomst som ska tillgodoräknas henne eller honom.

Förarbetena ger ingen ledning till hur frågan bör besvaras. Däremot finns en bestämmelse i 59 kap. 29 § SFB som är värd att uppmärksamma. Bestämmelsen innebär att om Försäkringskassan eller en arbetslöshetskassa har betalat ut en ersättning som är pensionsgrundande eller för vilken det ska beräknas ett pensionsgrundande belopp eller en pensionspoäng, ska inte en senare beviljad pensionsgrundande ersättning vara pensionsgrundande för tiden före utbetalningsmånaden om förmånerna är samordnade med varandra.

Om minskningsregeln tolkas så att en utbetalning av en viss förmån i ett senare skede ska betraktas som om den gällt en annan förmån, skulle konsekvenser uppstå som lagstiftaren rimligen inte kan ha avsett. Tillämpningen av 59 kap. 29 § SFB skulle då kunna leda till att den enskilde inte alls tillgodoräknas någon pensionsgrundande inkomst m.m. för den retroaktiva tiden, varken för den första eller den senare beviljade förmånen. Den först beviljade förmånen skulle inte vara pensionsgrundande eftersom det inte längre skulle anses att det är den förmånen som är utbetald. Den senare beviljade förmånen blir inte heller pensionsgrundande för samma tid som en direkt följd av den nämnda bestämmelsen i **SFB**.

Eftersom den först utbetalda förmånen är korrekt när den beslutas och betalas ut, görs ingen omprövning av rätten till den förmånen. Även detta talar emot en tolkning som innebär att ett utbetalt belopp först kan avse en förmån och vid en senare tidpunkt en annan förmån.

Detta bör leda till att minskningsregeln inte ges den innebörden att den även omfördelar beloppen mellan förmånerna och därmed ger besked om *vilken* förmån som ska anses vara utbetald. Den tolkning av minskningsregeln som bör gälla är därför att den enbart ska ses som en regel för *avräkning mellan belopp* vid en retroaktiv utbetalning.

Eftersom ingen omföring av utbetalda belopp då skulle göras, bör några tveksamheter om beskattning, redovisning med flera frågor inte uppstå. Dessa förhållanden bör avgöras utifrån att varje utbetalt belopp avseende någon av de berörda förmånerna för den aktuella perioden även i fortsättningen ska ses som det tillhör den förmån som det först avsett.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

Detta rättsliga ställningstagande avser tillämpningen av 107 kap. 2 § SFB.

Stig Orustfjord

Staffan Belvert